

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальна психологія

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Код та назва спеціальності, галузь знань	C1 Економіка та міжнародні економічні відносини (за спеціалізаціями), спеціалізація C1.01 Економіка C Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Тип та назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Психологія»
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова компонента (ОК-6)
Курс, семестр викладання	1 курс, 2 семестр
Трудомісткість навчальної дисципліни	6 кредитів ЄКТС (180 академічних годин), з них: денна (очна) форма навчання: лекц. – 26 год., практ. зан. – 40 год., самост. роб. – 114 год.; заочна форма навчання: лекц. – 16 год., практ. зан. – 20 год., самост. роб. – 144 год.
Мова викладання	Українська
Кафедра	Кіберпсихології та реабілітації
Факультет	Бізнесу та соціальних комунікацій

Розробники / викладачі

ПАЛЬЧИНСЬКА Мар'яна Вікторівна, професор кіберпсихології та реабілітації, доктор філософських наук, професор, магістр психології

E-mail: petrovamaria2009@gmail.com
Тел.: +380939725055

Консультації: щопонеділка з 14¹⁰ до 15¹⁰ год., каб. 232 (головний корпус)

Загальна інформація про дисципліну

Мета дисципліни	формування системи знань про генезу психіки людини, її структуру, специфіку функціонування психічних процесів, станів, та явищ, властивостей психіки, ґрунтуючись на сучасних теоретичних підходах, психологічних концепціях, принципах, методах і т. ін., а також розвиток аналітичних здібностей, критичного мислення, навиків комунікації тощо.
Компетентності, формуванню яких сприяє дисципліна	ЗК-2. Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК-10. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК-11. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК-12. Навички міжособистісної взаємодії.
Програмні результати навчання	ПРН-2. Відтворювати моральні, культурні, наукові цінності, примножувати досягнення суспільства в соціально-економічній сфері, пропагувати ведення здорового способу життя. ПРН-24. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та свідомо на основі етичних принципів, цінувати та поважати культурне різноманіття, індивідуальні відмінності людей.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Генеза та сутнісні ознаки феномену «психологія»	Сутнісне значення понять «психологія». Категоріальна система психологічної науки. Галузі психології. Значення та завдання психології. Методологія вітчизняних і зарубіжних підходів у психологічній науці. Класична, некласична і постнекласична психологія. Фундаментальні методологічні проблеми психології. Проблема об'єктивного методу в психології. Психофізична і психофізіологічна проблема в психології. Проблема одиниць аналізу психіки. Проблема біологічного та соціального в людині. Методологічні принципи психології. Принцип детермінізму. Діяльнісний підхід у психології і принцип активності. Принцип розвитку. Раціогуманізм як методологічний принцип. Принцип системності в психологічній науці.
Тема 2. Психіка та її структура	Розуміння психіки як властивості мозку. Структура психіки за рівнями усвідомлення: несвідоме, підсвідоме, свідоме, надсвідоме. Основні форми прояву психіки. Функції психіки. Розвиток психіки у тваринному світі та становлення свідомості людини. Структура психіки людини за З. Фрейдом та його теорія природи несвідомого. Захисні механізми особистості за З. Фрейдом та А. Фрейд. Теорія колективного несвідомого за К.-Г. Юнгом. Несвідоме та комплекс неповноцінності А. Адлера. Несвідоме у трансперсональній психології С. Грофа. Осмислення феномену особистості в сучасному науковому дискурсі. Загальне поняття про особистість. Основні категорії людської організації. Взаємозв'язок соціального і біологічного в особистості. Психологічна структура особистості. Психологічні властивості особистості. Критерії сформованості особистості. Формування і розвиток особистості.
Тема 3. Психічні процеси	Структура психічних процесів та їх особливості. <i>Пізнавальні психічні процеси:</i> відчуття, сприймання, увага, пам'ять, уява, мислення, мовлення. Сутність та термінологічне значення базових понять пізнавальних психічних процесів, структура їх будови, механізми функціонування, особливості розвитку. <ul style="list-style-type: none">– Поняття відчуттів. Анатомо-фізіологічні механізми відчуттів. Класифікація та загальні властивості відчуттів. Відчуття та їх вимірювання. Адаптація. Взаємодія відчуттів.

- Поняття сприймання. Фізіологічні основи сприймання. Основні види та властивості сприймання. Ілюзії.
- Уявлення про увагу людини та її функції. Форми уваги. Уважність як властивість особистості. Фізіологічні основи уваги. Види уваги. Властивості уваги. Порушення уваги. Методи вивчення уваги.
- Пам'ять та її функції. Основні риси пам'яті. Теорії пам'яті. Процеси пам'яті.
- Поняття про мислення. Операції мислення: аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, абстрагування, класифікація, систематизація. Форми мислення: поняття, судження (міркування), умовивід (індукція, дедукція, аналогія). Класифікація мислення та характеристика окремих його видів. Індивідуальні особливості мислення.
- Поняття про уяву. Різновиди уяви. Основні характеристики уяви: створення нового; зв'язок з попереднім досвідом; аналітико-синтетична діяльність; спрямованість. Функції уяви: пізнавальна, творча, регулятивна. Основні шляхи створення образів. Форми уяви.
- Основні аспекти мовлення як психічного процесу. Психолінгвістичні теорії мовлення. Анатомо-фізіологічні механізми мовлення. Різниця між мовою і мовленням. Основні властивості мовлення. Види мовлення.

Емоційні психічні процеси. Емоції. Почуття. Сутність та термінологічне значення базових понять «емоції» і «почуття». Базові теорії емоцій (теорія Джеймса-Ланге, теорія Кеннона-Барда, теорія Шахтера-Зінгера та ін.). Механізми прояву емоційних психічних процесів. Базові функції емоційних психічних процесів: сигнальна, регульовальна, комунікативна. Прояви емоційних процесів на рівнях суб'єктивного переживання, соматичних змін, поведінкових проявів.

Вольові психічні процеси. Сутність поняття «воля». Структурно-композиційні моделі вольових дій. Форми вольових дій: прості (виникнення потреби в дії, одразу переходить) та складні (виникнення спонукання, прийняття рішень, самооцінка та ін.) Ознаки вольового акту за С.Рубінштейном: свідоме подолання перешкод, боротьба мотивів, вольове зусилля, продуманий план, посилення уваги, відсутність безпосереднього задоволення, самооцінка.

Тема 4. Психічні стани

Сутність феномену «психічний стан». Основні характеристики психічних станів (динамічність, цілісність, вплив на діяльність, стабільність та ін.). Базові психічні стани: емоційні стани (настрій, афекти, тривога, стрес, фрустрація та ін.); вольові стани (рішучість, наполегливість, розгубленість та ін.); мотиваційні стани (інтерес, бажання, прагнення, пристрасть та ін.); стани, пов'язані з організованістю свідомості (різні рівні уважності та зосередженості тощо). Види психічних станів (класифікація): за впливом на особистість (позитивні, негативні); за переважаючими формами психіки (інтелектуальні, емоційні, вольові, комбіновані); за глибиною переживань (глибокі, поверхові); за часом протікання (короткочасні, тривалі); за ступенем усвідомленості (більш або менш усвідомлені, неусвідомлені); за роллю в житті (ситуативні, особистісні, групові).

Тема 5. Психічні властивості

Сутнісні ознаки феномену «психічні властивості».

Темперамент. Основні типи темпераменту: сангвінік, флегматик, холерик, меланхолік. Історія вчень про темперамент. Тип вищої нервової діяльності та темперамент. Властивості темпераменту.

Характер. Теорії і типології характерів. Риса характеру та їх основні симптомокомплекси. Акцентуація характеру. Зв'язок характеру і темпераменту.

Здібності. Сутність поняття та психологічні теорії здібностей. Ключові аспекти здібностей: відмінність від знань та навичок; вираження у діяльності; різноманітність (когнітивні, емоційні, соціальні, творчі, фізичні та ін.). Взаємозв'язок здібностей із задатками.

Потреби. Термінологічне значення поняття «потреба». Базові теорії потреб: теорія ієрархії потреб Маслоу (фізіологічні, безпеки, соціальні, поваги, самореалізації); теорія ERG Клейтона Альдерфера (Existence/Існування,

	Relatedness/Спорідненість, Growth/Зростання); теорія набутих потреб МаєКлелланда (успіх, приналежність, влада). <i>Мотиви.</i> Сутність понять «мотив» та «мотивація». Ключові аспекти мотиву: спонукання до дії; задоволення потреб; визначення задоволеності та ін. Базові теорії мотивації. Види мотивів (внутрішні, зовнішні) та особливості їх прояву.
Тема 6. Практикум із загальної психології	Основними завданнями є опрацювання та реферування наукових першоджерел із обраної проблематики; визначення сучасних підходів до аналізу психологічних проблем, зокрема таких явищ як «психіка», «особистість», «психічні явища», «психічні процеси», «психічні стани», «психічні властивості» та ін.

Методи навчання

При вивченні навчальної дисципліни використовуються наступні методи навчання:	
Інтерактивні	Наочно-демонстраційні дидактичні комплекси до тем, що вивчаються в межах дисципліни (схеми, таблиці, зображення, картини, фотографії; відеоролики тощо). Відповіді на запитання і опитування здобувачів вищої освіти (дискусії, дебати, полеміка, аналіз кейсів, «мозковий штурм»).
Практичні	Практичні завдання, які застосовуються на будь-якому етапі навчального процесу і допомагають задіювати інтелектуальні, комунікативні та пошукові здібності здобувачів освіти. Вони можуть включати відповіді на запитання, розв'язання задач, виправлення помилок, складання порівняльних таблиць, графіків і т.п. Творчі роботи за тематикою дисципліни. Проведення індивідуальних досліджень. Тренінги.
Методи дистанційного навчання	Відеоконференції в форматі лекцій або семінарів. Зв'язок здобувачів освіти з викладачем забезпечують різноманітні сучасні платформи, такі як: Zoom, Moodle та ін. Онлайн дискусії. Індивідуальне і групове консультування (викладач дає додаткові роз'яснення щодо виконання завдань через чати та e-mail-надсилання)

Стратегія оцінювання результатів навчання

Змістовий контент результатів навчання з дисципліни	<p>Результати навчання з даної дисципліни, які здобувач може продемонструвати та які можна ідентифікувати, оцінити і виміряти, розглядаються у вимірах 6 рівня Національної рамки кваліфікацій, що відповідає першому циклу вищої освіти Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти, а саме:</p> <p>Знання – закономірностей функціонування когнітивної, емоційно-вольової сфер і особистості; структури та характеристики психічних процесів; основ психологічних досліджень, їх методів (емпіричні, експериментальні, якісні); класифікацію темпераментів, акцентуацій характеру, здібностей і мотивів; особливостей емоцій, почуттів, вольових процесів; правил та етичних принципів дослідження особистості.</p> <p>Уміння/навички – обґрунтовувати вибір методів дослідження; застосовувати психодіагностичні методики для вивчення когнітивної та емоційно-вольової сфер; досліджувати індивідуально-психологічні характеристики; інтерпретувати результати й формулювати висновки.</p> <p>Комунікація – ефективно представляти результати досліджень у письмовій та усній формах; аргументовано презентувати дані експериментів і діагностик; брати участь в етичних і методологічних дискусіях; працювати в команді над дослідженням психічних процесів.</p> <p>Відповідальність та автономія – самостійно планувати й організовувати психологічні дослідження під науковим керівництвом; критично оцінювати достовірність результатів; дотримуватися професійної етики; розвивати власну дослідницьку компетентність, здійснювати саморефлексію та самонавчання.</p>
--	---

Критерії оцінювання	<p>Академічні успіхи здобувачів освіти в межах даної дисципліни оцінюються за бально-рейтинговою шкалою (максимальна кількість – 100 балів), що прийнята в ДУІТЗ, з обов’язковим переведенням кількості балів в оцінки за національною шкалою та за шкалою ECTS.</p> <p>Відмінно (А) – від 90 до 100 балів – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі або не менше 90% завдань, передбачених програмою навчальної дисципліни.</p> <p>Дуже добре (В) – від 82 до 89 балів – здобувач досить повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань допускаються при цьому окремі несуттєві неточності. Правильно вирішив 80-89% письмових завдань.</p> <p>Добре (С) – від 74 до 81 балів – здобувач достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов’язкову літературу. Однак під час викладання деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив 74-81% письмових завдань.</p> <p>Задовільно (D) – від 64 до 73 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але з не зовсім глибоким та всебічним аналізом, обґрунтуванням та аргументацією, з недостатнім використанням необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі неточності та помилки. Правильно вирішив 64-73% письмових завдань.</p> <p>Задовільно (E) – від 60 до 63 балів – здобувач в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив 60-63% письмових завдань.</p> <p>Незадовільно з можливістю повторного складання (FX) – від 35 до 59 балів – здобувач не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, стисло без аргументації та обґрунтування викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, поверхово розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив 35-59% письмових завдань.</p> <p>Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни (F) – від 0 до 34 балів – Здобувач частково володіє навчальним матеріалом, не у змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив 1-34% письмових завдань.</p>
Форма та методи контролю навчальних досягнень	<p>Контроль успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на засадах відкритості та академічної доброчесності. В межах даної дисципліни передбачено два види контролю: поточний (<i>тематичний, рубіжний</i>) та підсумковий (<i>семестровий</i>).</p> <p>Поточний контроль здійснюється протягом семестру під час проведення практичних занять; виконання завдань самостійної роботи тощо. Поточний контроль спрямований на перевірку: рівня підготовленості здобувача до занять; активності під час обговорення навчального матеріалу; якості виконання індивідуальних, практичних і тестових завдань; своєчасності та повноти виконання самостійної роботи. Результат поточного оцінювання є середньоарифметичним значенням отриманих балів за всі виконані завдання під час аудиторних (практичні, семінарські) занять та завдання, що виконуються під час самостійної роботи.</p>

До підсумкового контролю допускаються здобувачі, які за результатами поточного оцінювання набрали не менше 60 балів. **Підсумковий контроль** проводиться у формі **заліку**, який передбачає перевірку рівня теоретичних знань, практичних умінь і навичок, а також здатності їх застосовувати у професійній діяльності.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування	Здобувачі вищої освіти самостійно планують відвідування лекційних занять, що проводяться в межах дисципліни згідно академічного розкладу. Присутність на практичних заняттях та контрольних заходах (екзамен) є обов'язковою. Важливим є своєчасне виконання індивідуальних завдань в межах самостійної роботи, передбачених програмою дисципліни.
Дотримання принципів академічної доброчесності	Підготовка усіх завдань, письмових робіт і т. ін., що виконуються в межах дисципліни, здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно, на засадах академічної доброчесності. Викладач має право для перевірки робіт застосовувати різні програмні засоби.
Умови зарахування пропущених занять	Відпрацювання академічної заборгованості з дисципліни можливо до початку екзаменаційної сесії. Процедура узгоджується з викладачем, згідно його розкладу консультацій.
Інші умови	Навчально-методичні матеріали з дисципліни розміщені на гугл-диску НМКД (Moodle), доступ до них здобувачу надається на початку вивчення дисципліни ОК-8, згідно розкладу академічних занять та робочого навчального плану ОПП «Цифрова економіка».

Рекомендовані джерела інформації

Базові підручники та навчальні посібники	<ul style="list-style-type: none">▪ Павелкив Р. Загальна психологія. Підручник. Київ : Центр учб. літ., 2024. 576 с.▪ Савчин М. Загальна психологія. Київ : Академія, 2024. 352 с.▪ Долинська Л., Скрипченко О., Огороднійчук З. Загальна психологія. Підручник. Київ, Каравелла. 2023. 464 с.▪ Максименко С. Загальна психологія. Навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2021. 272 с.
Методичні рекомендації та розробки викладачів дисципліни	<ul style="list-style-type: none">▪ Загальна психологія : Навчально-методичний комплекс дисципліни [ОПП «Психологія» зі спеціальності С4 Психологія; для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти] / Авт.-уклад.: М.Пальчинська, Н.Шиліна. Одеса : ДУІТЗ, 2025. Електр. ресурс.▪ Пальчинська М. В. Психологія : навч. посіб. для підготовки до семінар. занять. Одеса : Сімекс-прінт, 2020. 220 с.
Інформаційні ресурси	Безкоштовна бібліотека підручників http://www.info-library.com.ua/books-book-113.html Офіційний сайт Бібліотеки імені А.Ф. Залевської Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України https://sites.google.com/view/library-ip-ua Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4223-20#Text

Рік введення силябусу – 2025 р.

Затверджено рішенням кафедри кіберпсихології та реабілітації
(Протокол від 26 серпня 2025 р. № 1)

В.о. завідувача кафедри

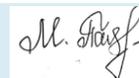
Людмила СНІГУР

Гарант освітньої програми

Юлія ТОЧИЛІНА

Викладач

Мар'яна ПАЛЬЧИНСЬКА